

جاذبیت‌های توریسم طبیعی

سواحل جنوبی دریای خزر

دکترحسین بیک محمدی

دانشیارگروه جغرافیای دانشگاه اصفهان

چکیده

دریای خزر به عنوان بزرگترین دریاچه روی زمین برای کشورهای اطراف خود منافع دریایی و محیطی فراوانی ایجاد کرده است که یکی از آنها وجود شرایط مساعد زیست محیطی و خلق چشم‌اندازهای بسیار زیبای طبیعی و توریستی در سواحل جنوبی آن است، بطوری که کرانه‌های استانهای گلستان، مازندران و به ویژه گیلان کشور ایران، در طول حدود ۷۰۰ کیلومتر با برخورداری از جاذبه‌های متعدد طبیعی توریستی از جمله اراضی سرسبز، کوههای سر به فلک کشیده و دامنه‌های پوشیده از جنگل، تالاب میانکاله، مرداب انزلی، پارکهای نور، سیسنگان و گلستان و زیستگاههای حیات وحش، همچنین داشتن سواحل شنی و مناظر زیبا و دل‌انگیز، یکی از بزرگترین کانونهای توریستی و گردشگری ایران است.

این منطقه همچنین دارای جاذبیت‌های متعدد توریستی دیگر اعم از تاریخی، فرهنگی، اجتماعی، درمانی و تفریحی بوده و در مجموع از نظر توریسم تفریحی و اکوتوریسم‌های داخلی و خارجی و مشتاقان و علاقه‌مندان به طبیعت و دریا بسیار اهمیت دارد. شایسته است که بدانیم منشأ اصلی و زمینه‌ساز همه این جاذبیت‌های طبیعی و توریستی و حتی سابقه تاریخی سکونت و تمدن این سرزمین، وجود دریای خزر و اثرات متعدد زیست‌محیطی، اکولوژیکی، اقلیمی و اقتصادی آنست.

این سواحل به خاطر برخورداری از عوامل مساعد طبیعی و آب‌وهوایی ویژه در تابستان از جمله درجه حرارت مناسب تابستان، مدت آفتابی بودن روزها، درجه حرارت آب دریا، رطوبت نسبی، پوشش جنگلی و چشم‌اندازهای زیبای طبیعی و همچنین سهولت دسترسی به تهران و سایر نواحی پرجمعیت ایران شرایط برخورداری از امکانات رفاهی و خدماتی و تأسیسات تفریحی، یکی از مساعدترین مناطق ایران برای توسعه صنعت گردشگری و به ویژه توریسم تابستانی است، بطوری

که سالانه بیش از ۲۵ میلیون ایرانیگرد و علاقه‌مندان به توریسم تفریحی را به سمت خود جذب می‌کند. در این مقاله که به شیوه پژوهش توصیفی و تحلیلی تهیه شده است نگارنده ضمن معرفی جاذبه‌های طبیعی ایرانگردی و جهانگردی سواحل شمال، ارزش و اهمیت دریای خزر را در خلق و ایجاد این جاذبه‌ها نشان داده و در خانمه جهت حفظ این جاذبیتها و استفاده بهینه از آنها در راستای توسعه پایدار صنعت توریسم منطقه راهکارهایی را ارائه می‌نماید.

کلمات کلیدی: جاذبیت، توریسم طبیعی، سواحل خزر، اکوتوریسم، توسعه پایدار توریسم.

مقدمه

بخش شمالی ارتفاعات البرز در طول بیش از ۷۰۰ کیلومتر (از آستارا تا گرگان) جلگه‌های سرسبزی را در استانهای گیلان، مازندران و گلستان تشکیل داده است که از یک طرف به کوههای پوشیده از جنگل تکیه داده و از طرف دیگر مشرف بر آبهای نیلگون دریای خزر است.

این جلگه‌ها که حاصل عمل سه جانبه دریا، رودخانه و باد است به علت موقعیت ویژه جغرافیایی، وضعیت توپوگرافی و برخورداری از سواحل دریای خزر، رطوبت کافی، حاصلخیزی خاک و پوشش گیاهی جنگل و آب‌وهوای مطبوع و معتدل، زیباترین چشم‌اندازهای طبیعی و محیطی ایران را تشکیل داده است، بطوری که از این نظر در بین سایر نواحی ایران منحصر بفرد است. این شرایط در کنار سهولت دسترسی به تهران و دیگر مراکز پرجمعیت ایران موجب شده است تا این سواحل در طول سال و به ویژه در فصل تابستان به یکی از مهمترین و شلوغ‌ترین قطب‌های گردشگری و ایرانگردی ایران تبدیل شود.

محیط‌های طبیعی و صنعت توریسم

وجود جاذبیت‌های طبیعی، چگونگی استقرار و دسترسی به آنها در ارتباط با عوامل و شرایط محیط طبیعی در صنعت گردشگری از اهمیت

از اقصی نقاط ایران و جهان است.

این ناحیه از ایران به علت موقعیت ویژه و قدمت تاریخی و اقوام مختلف (تپورها، گیلها و امردها) دارای جاذبه‌های متعدد تاریخی، فرهنگی و اجتماعی و به ویژه طبیعی است و در طول سال میزبان میلیون‌ها نفر از مسافران و گردشگران داخلی و خارجی است. برای مثال در ایام نوروز بیش از یک میلیون نفر تنها از شهرهای استان مازندران دیدار داشته‌اند (راهنمای مسافران نوروزی، ۱۳۷۶، ص ۵۵) ولی به علت برخورداری از شرایط ویژه آب و هوایی و هماهنگی در جذابیت‌های طبیعی - توریستی منطقه، در فصل تابستان از نظر جذب مسافر و گردشگر و دوستداران طبیعت، جنگل و دریا شلوغ‌ترین قطب گردشگری ایران را تشکیل می‌دهد.

برای مسافر و گردشگری که در جاده کنارهای سفر می‌کند، دیدار از جنگلهای انبوه و باطراوت و سرسبز دامنه‌ها و ارتفاعات البرز در یک سمت و چشم‌انداز آبهای نیلگون و آبی رنگ دریای خزر در سمت دیگر آن هم در طول بیش از ۷۰۰ کیلومتر حیرت‌آور و در عین حال تحسین برانگیز است، چون در هیچ منطقه‌ای از ایران نظیر آنرا نمی‌تواند ببیند.

همچنین وجود آبادیهای کوچک و بزرگ و فضاهای مسکونی مناطق کوهستانی (چون ماسوله) با درب و پنجره‌های چوبی و مشبک که به تبعیت از شیب دامنه‌ها در یک فضای سرسبز جنگلی به صورت پلکانی استقرار یافته‌اند، بخش دیگری از جاذبه‌های جنگلی سواحل شمالی است که نظر بینندگان و گردشگران را به خود جلب می‌کند. سواحل جنوبی دریای خزر با بهره‌مندی از منابع و مواهب سرشار طبیعی چون جنگلهای سرسبز، ارتفاعات بلند و پوشیده از جنگل، پارکهای جنگلی - مراکز ییلاقی، زیستگاههای جانوری، سواحل کم عمق و شنی دریای خزر با ملاح کم و درجه حرارت مناسب، آبشار و دریاچه، آبهای معدنی، اکوسیستم‌های گیاهی و جانوری، اعتدال هوا، آفتاب درخشان، مزارع چای و برنج و... از نظر جاذبه‌های طبیعی - توریستی در سطح ایران شرایط منحصر بفردی دارد. بدیهی است وجود جاده‌کناره و دسترسی آسان این سواحل به نواحی پرجمعیت ایران در این جایگاه انحصاری بی‌تأثیر نبوده‌است. البته چنانچه در کنار این شرایط جذابیت‌های فرهنگی و اجتماعی و تاریخی منطقه از جمله سوغات‌های محلی، صنایع دستی، هنرهای ملی و مراکز تاریخی و به ویژه روحیه مهمان‌نوازی و خونگرمی ساکنان شمال را بیفزاییم، علت بر جاذبه بودن این نواحی و جذب دهها میلیون مسافر و گردشگر داخلی و خارجی به ویژه در فصل تابستان و اهمیت و جایگاه این سواحل در صنعت گردشگری ایران به ویژه در توریسم تابستانی بهتر مشخص می‌گردد. بدینست بدینیم که تنها در نوار ساحلی مازندران بیش از ۳۵۵۰ سوئیت دولتی وجود دارد که در تابستان مورد استفاده کارکنان دولت و ادارات مختلف قرار می‌گیرد. (جهانگردان، مهر ۱۳۷۸، ص ۷۲) هر چند جذابیت‌های توریسم - طبیعی این سواحل بسیار زیادند ولی به دلیل ضیق وقت تنها به شرح تعدادی از آنها بسنده می‌شود.

آب و هوا

منطقه ساحلی جنوب دریای خزر حدود ۱/۲۷ درصد مساحت کل ایران را دربر گرفته است. این منطقه شامل جلگه‌های سرسبز و حاصلخیزی است

زیادی برخوردار است. چشم‌اندازهای زیبای جنگلی، دریاچه‌ها و جزایر توریستی، آب و هوای مطلوب و معتدل، سواحل کم‌عمق و مناسب، چشمه‌های آب معدنی، غارهای طبیعی، نواحی کوهستانی و ییلاقی، زیستگاههای وحش و... از جمله پدیده‌های طبیعی هستند که پیوسته مورد توجه گردشگران و علاقه‌مندان به طبیعت قرار می‌گیرد. بدیهی است که حفظ و نگهداری، استفاده بهینه و بهره‌جویی از چنین جاذبه‌هایی نه تنها رضایت خاطر توریست‌ها و گردشگران داخلی را فراهم می‌آورد، بلکه به توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشورهای میزبان نیز می‌افزاید.

امروزه مناطقی که برای گذرانیدن تعطیلات انتخاب می‌شوند، وابستگی شدید به شرایط طبیعی، روانی و اجتماعی دارند. معمولاً مکانی که برای دیدار و اقامت گردشگران انتخاب می‌شود جایی نیست که از هوای نامساعد برخوردار باشد. لذا، هوای مطلوب و پاک و دلپذیر، چشم‌اندازهای زیبای طبیعی، سواحل کم‌عمق و شنی و آبهای نیلگون و آرامش نواحی ییلاقی، جنگلی و ساحلی از جمله جذابیت‌هایی است که همیشه مورد توجه توریست‌ها و گردشگران بوده است، بویژه اگر این مناطق از نظر دسترسی آسان بوده و از نظر تجهیزات، و امکانات رفاهی و اقامتی نیز از تسهیلاتی برخوردار باشند.

توریسم تابستانی

گرمای فصل تابستان و هوای آلوده شهرهای بزرگ و به ویژه شهرهای صنعتی و بیاواری شهرنشینی در کنار تعطیلی مراکز آموزشی در این فصل موجبات فراز و گریز جمعیت را از این مراکز فراهم کرده و آنها را به سوی طبیعت و دامان کوهستان و پهنه‌های سرسبز دشتها و جنگلها و یا پهنه آبها روان می‌سازد. از جمله فضاهای پاک و مطلوبی که جمعیت بیشتری را به سوی خود می‌خواند، شهرها و نواحی ساحلی و کنار دریاست. در این نواحی وجود پلازهای فراوان ساحلی، شنهای نرم و هوای مساعد و داشتن بناگاههای معصوم از تعرض امواج دریا و باد، میکروکلیمای مناسبی را برای بهره‌برداری توریستی فراهم می‌سازد.

بدیهی است این سواحل به شرط پیوند با جنگل، پارک و کوهستان از قدرت و توان بالقوه بالایی جهت جذب توریست برخوردارند (رحمان، ۱۳۷۳، ص ۸۰) البته باید توجه داشت که این امکانات و توانها زمانی بطور عملی در جذب گردشگران و توریست‌ها مؤثر خواهند بود که در کنار این جاذبه‌ها از امکانات و تجهیزات خدماتی و رفاهی و اقامتی (هتل، متل و ویلا) برخوردار بوده و از نظر دسترسی به راههای ارتباطی، از طریق هوا و زمین به سهولت قابل دسترسی باشند. آنگونه که در سواحل جنوبی دریای خزر مشاهده می‌شود.

جذابیت‌های توریسم طبیعی سواحل خزر

سواحل دریای خزر در قالب جلگه‌های ساحلی استانهای گیلان، مازندران و گلستان در طول ۷۰۰ کیلومتر از آستانرا تا گرگان به علت برخوردار بودن از جذابیت‌های متعدد طبیعی، تاریخی و فرهنگی، به عنوان بهترین، جذاب‌ترین و شلوغ‌ترین قطبهای توریستی و گردشگری ایران سالیانه میزبان دهها میلیون از دوستداران طبیعت، جنگل و دریا و هوای پاک

پوشش گیاهی و جنگل

نواحی جنگل به لحاظ ویژگی‌های خاص خود شرایط مساعدی را جهت توریسم تابستانی فراهم می‌کند، هوای جنگل معمولاً مطبوع و معتدل است و در تعدیل درجه حرارت و آب و هوای مناطق اطراف به صورت میکرو نقش به سزایی دارد، جنگل از شدت سرمای زمستان می‌کاهد و گرمای تابستان را تعدیل می‌کند، جنگل همچنین در تولید اکسیژن و بخار آب و ریزش باران تأثیر زیادی دارد، بدیهی است در کنار این شرایط مساعد چشم‌اندازهای زیبا و مناظر دلنواز و متنوعی را ارائه می‌کند که چشم هر بیننده‌ای را خیره و او را به تحسین وامی‌دارد.

جنگلهای شمال ایران در استانهای ساحلی به لحاظ وسعت و عظمت، تنوع و انبوهی در کل ایران منحصر بوده و از اهمیتی خاص برخوردار است، دره‌ها و دامنه‌های جبهه شمالی ارتفاعات البرز روبه سوی دریا و مشرف بر آبهای نیلگون خزر در طول بیش از ۷۰۰ کیلومتر پوشیده از جنگلهای بسیار زیبایی است که نظیر آن را در هیچ‌یک از نقاط ایران نمی‌توان دید.

مناظر تماشایی و هوای دلپذیر و مطبوع نواحی ییلاقی، منطقه (کلاردشت، ماسوله و...) رودخانه‌های خروشان که گران و جوشان دل جنگلها و ارتفاعات را به سوی دریا می‌شکافند (سفیدرود)، کوه‌های سرسبز و مرتفعی که در پرده نازکی از مه به صورتی خیال‌انگیز و رویایی خودنمایی می‌کنند (مثل عمارلو و رحمت آباد)، دشتهای زرخیز (گرگان و...)، ارتفاعات سرپلک کشیده و پوشیده از درخت (رودبار و رستم آباد و...) پارکهای جنگلی فراوان (میرزا کوچک خان - نور، سیسگان و...) همراه با کلیه‌های چوبی، دریاچه‌های مصنوعی در مناطق جنگلی (لاهیجان) پارکهای ساحلی (کیشهر) پارک ملی گلستان، جنگلهای طبیعی (سپاهکل و...)، تأسیسات سیاحتی و تفریحی نمک آب رود و بالاخره تالاب انزلی همه و همه در خلق جذابیت‌های گردشگری و توریستی منطقه و جذب مشتاقان و علاقه‌مندان به مطالعه و دیدار از طبیعت و جنگل در اکوتوریسم منطقه نقش زیادی دارند.

بدیهی است وجود امکاناتی از قبیل میز و نیمکت‌های چوبی، سرویس‌های بهداشتی، آلاچیق‌های چوبی، اجاق‌های آتش و چادراهایی جهت اسکان گردشگران و مسافران در پارکهای جنگلی در افزایش تعداد گردشگران بی‌تأثیر نبوده است.

دریا

وجود دریا به علت افزایش رطوبت نسبی و تعدیل درجه حرارت مناطق اطراف به صورت میکروکلیمای منطقه‌ای، همچنین مناظر زیبا و خلق چشم‌اندازهای دل‌انگیز، استفاده از منابع آبی، ماهیگیری، حمل و نقل و بازرگانی، قایقرانی و... همیشه به عنوان یکی از پدیده‌های طبیعی مهم در جذب جمعیت محسوب شده است.

دریای خزر واقع در شمال ایران به عنوان یک پدیده طبیعی نه تنها در خلق و ایجاد دیگر جاذبه‌های طبیعی سواحل شمالی مؤثر بوده است، بلکه به لحاظ دارا بودن شرایط ویژه جغرافیایی از جمله برخورداری از سواحل کم‌عمق و شنی در سواحل حدود ۷۰۰ کیلومتر، قابلیت دسترسی آسان این سواحل نسبت به سکونتگاه‌های انسانی و شاهراه سراسری کناره‌به‌سمت

که در طول بیش از ۷۰۰ کیلومتر از آستارا تا گرگان و گنبد را دربرمی‌گیرد. اگر چه این منطقه در ساحل جنوبی دریای خزر واقع شده ولی به لحاظ تفاوت ۷ درجه‌ای طول جغرافیایی همراه با ویژگی‌های محلی یعنی رشته کوه‌های البرز که جلگه‌های پست خزر را از فلات مرکزی جدا ساخته است، در اقلیم آن از غرب به شرق تفاوت آشکاری دیده می‌شود. از ویژگی‌های عمده این منطقه بارانهای متوالی، رطوبت زیاد و هوای نسبتاً گرم و تعادل نسبی حرارتی سالانه را می‌توان نام برد که ریشه در موقعیت جغرافیایی، پستی فوق‌العاده سواحل مازندران و سیستم‌های هوایی مؤثر در منطقه دارد.

متوسط دمای سالانه منطقه بین ۱۵ تا ۲۰ درجه است بطوری که ایزوترم ۱۵ درجه در غرب منطقه از آستارا شروع و نواری را که عرض آن متغیر و در مشرق بیشتر است بوجود می‌آورد و تا گرگان را فرا می‌گیرد.

درجه حرارت سالانه در سواحل خزر از شرق به غرب نزولی است، آستارا ۱۴/۸ و شبه جزیره آشوراده ۱۷/۷ درجه سانتی‌گراد است و در انتهای شرقی گاه ماکزیمم به ۲۴ درجه هم می‌رسد، درحالی که دامنه تغییرات دمای سالانه منطقه حدود ۲۰ درجه است. میزان رطوبت نسبی در طول سواحل نسبتاً زیاد است و در انزلی از ۷۱ تا ۹۰ درصد در تغییر است. و میانگین سالانه آن ۸۸ درصد است ولی بطور کلی از غرب به شرق کاهش می‌یابد. (کاویانی، ۱۳۷۹، جزوه درسی) لازم به ذکر است که شرایط مناسب آب و هوایی یکی از مهمترین عوامل در توسعه صنعت توریسم است چون آب و هوا تنها عامل ایجاد جذابیت‌های طبیعی توریستی و گردشگری است. لذا می‌توان گفت معمولاً مسافرت‌های دسته جمعی و گروهی با شرایط آب و هوایی بی‌بوند خورده است. مشخصات اقلیمی منطقه ساحلی جنوب دریای خزر به گونه‌ای که گذشت در مقایسه با معیارها و استانداردهای تعیین شده مطلوب اقلیمی جهت توریسم تابستانی در دنیا (جدول ۱) نشان می‌دهد که این منطقه در فصل تابستان شرایط بسیار مطلوبی را برای گردشگری و به ویژه استفاده از آب دریا جهت شناختن می‌دهد.

جدول (۱): استانداردهای آب و هوایی در توریسم تابستانی

ویژگی‌های اقلیمی	مشخصات
متوسط درجه حرارت روزانه	۱۵ تا ۲۰ درجه سانتی‌گراد
درجه حرارت آب	۱۷ درجه سانتی‌گراد
رطوبت نسبی	۵۶ تا ۷۰ درصد

منبع: رضوانی، علی‌اصغر، وضعیت توریسم، پیام نور ۱۳۷۴، ص ۸۳

بدیهی است سایر جذابیت‌های طبیعی و توریستی منطقه از جمله هوای پاک، سرسبزی جنگل، پارکهای جنگلی، درجه حرارت آب، حملگی از عواملی است که تحت تأثیر آب و هوای منطقه قرار دارند. لذا چنانچه در کنار این شرایط طبیعی، سهولت دسترسی و نزدیکی منطقه به تهران و سایر نواحی جمعیتی شمال غربی و شمال شرقی کشور و وجود امکانات رفاهی و اقامتی فراوان آنرا مدنظر قرار دهیم، متوجه می‌شویم که چرا این منطقه یکی از شلوغ‌ترین و پرجاذبه‌ترین مناطق گردشگری ایران محسوب می‌شود.

جهت لزوم رعایت ضوابط و قوانین در استفاده از نواحی جنگلی از جمله مراقبت از بیچه‌ها و جلوگیری از آتش سوزی، نکندن بوته‌ها و درختان و رها نکردن باقیمانده غذاها در جنگل و... ضروری است.

● شناخت صحیحی از ملاحظات زیست محیطی به منظور برنامه‌ریزی توسعه پایدار صنعت توریسم منطقه امری ضروری است، در این مورد می‌توان گفت که صنعت توریسم و محیط زیست به طور متقابل بر یکدیگر تأثیر دارند، محیط زیست فیزیکی بسیاری از جاذبه‌های توریستی را شکل می‌دهد و توسعه توریسم می‌تواند آثار مثبت و منفی بر محیط زیست داشته باشد. از این رو توسعه و مدیریت توریسم به گونه‌ای که با محیط سازگار باشد و به افت کیفیت آن نینجامد عامل اساسی در دستیابی به توسعه پایدار توریسم به حساب می‌آید.

● برنامه‌ریزی صحیح در زمینه توریسم سواحل شمالی می‌تواند آثار زیست محیطی مثبتی را برای این مناطق داشته باشد، تنها در این شرایط است که ضمن استفاده بهینه از منابع طبیعی و محیطی، حفاظت از حیات وحش، محیط زیست دریایی، توسعه پارکها، زیستگاههای ملی و فضاهای جنگلی و... مقدور بوده و آنان را از نظر مالی تأمین می‌نماید.

● حفاظت از محیط زیست دریایی و جنگلی باید به عنوان بخش اصلی از فرآیند برنامه‌ریزی‌های منطقه شمالی محسوب گردد.

● با توجه به توانها و جاذبه‌های طبیعی سواحل شمالی در طول سال، برنامه‌ریزی توریسم منطقه باید به گونه‌ای باشد تا از حجم توریست‌ها و گردشگران و مسافران در فصل تابستان (فصل اوج تقاضا) بکاهد و فشار بر روی زیرساختها، امکانات و خدمات را نیز کاهش دهد، تا به نحوی جاذبه‌های طبیعی توریستی منطقه بهتر حفظ گردد.

● به منظور حفظ و نگهداری و احیاء جاذبه‌های طبیعی - توریستی جلگه‌های شمالی انجام ارزیابی آثار زیست محیطی در تمامی طرح‌ها لازم ضروری است. (رنجبریان، زاهدی، ۱۳۷۹، ص ۸۵)

منابع و مآخذ

- الوانی، مهدی و دهن‌دشتی، زهره، اصول و مبانی جهانگردی، بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳.
- ایرانگردی، روزنامه ویژه پنجمین نمایشگاه بزرگ ایرانگردی، ۱۳۷۲.
- جهانگردان، ماهنامه ویژه ایرانگردی و جهانگردی، اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۶.
- جهانگردان، ماهنامه ویژه ایرانگردی و جهانگردی، مهرماه ۱۳۷۸.
- راهنمای مسافران نوروزی - همشهری، دو شنبه ۲۵ اسفند ۱۳۷۶، ضمیمه روزنامه همشهری.
- رحمانی، یزنی، ورزش، دانشگاه آزاد واحد تهران، ۱۳۷۳.
- رنجبریان، بهرام و زاهدی محمد، برنامه‌ریزی توریسم در سطح ملی و منطقه‌ای، جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، ۱۳۷۹.
- کایانی، محمدرضا، آب و هوای ایران، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۸.
- یزدان پناه، محمدرضا، نخستین همایش جهانگردی جمهوری اسلامی، کیش، ۱۳۷۶.

خراسان)، درجه حرارت مناسب در طول سال و به ویژه در تابستان و برخورداری از رطوبت نسبی مطلوب (۷۰ تا ۹۰ درصد) در ماههای تیر، مرداد و شهریور، نسیم ملایم ساحلی، امواج آرام، آبهای نیلگون خزر، زمزمه مرغان دریایی، چشم‌اندازهای زیبای کشتی‌های ماهیگیری و بالاخره مناظر زیبا و بیاد ماندنی طلوع و غروب خورشید و بالاخره آرامش ساحلی از جمله مهمترین جاذبه‌های توریستی سواحل شمال محسوب می‌شود.

نتیجه‌گیری و ارائه چند پیشنهاد در جهت توسعه پایدار منطقه

سواحل جنوبی دریای خزر در طول بیش از ۷۰۰ کیلومتر با برخورداری از جنگلهای انبوه و با طراوت و سرسبز دامنه‌ها و ارتفاعات البرز در یک سمت و چشم‌انداز آبهای نیلگون دریای خزر در سمت دیگر همچنین رطوبت نسبی مطلوب و هوای معتدل تا گرم در طول سال و به ویژه در فصل تابستان از شلوغ‌ترین و پر جاذبه‌ترین نواحی توریستی و گردشگری ایران محسوب می‌شود و از این نظر در کل ایران شرایط منحصر بفردی را دارد، بدیهی است توسعه صنعت گردشگری و توریستی در این نواحی علاوه بر آثار مثبت اقتصادی از جمله ایجاد شغل و افزایش درآمد برای ساکنین منطقه، همچنین تعامل فرهنگی و ارتقاء سطح فرهنگ ساکنین می‌تواند از نظر آلودگی نیز تأثیراتی داشته باشد، لذا ضروری است تا در راستای توسعه صنعت گردشگری در منطقه به حفظ و احیاء ارزشهای توریستی به ویژه جاذبه‌های طبیعی آن توجه جدی مبذول گردد.

- در راستای احیاء و حفظ اکوسیستم‌های دریایی، ساحلی و جنگلی و جهت استفاده بهینه و خردمندانه از منابع محیطی و طبیعی سواحل جنوبی دریای خزر در استانهای گیلان، مازندران و گلستان و در نتیجه حفظ ارزشهای طبیعی و گردشگری و توسعه پایدار صنعت توریسم منطقه پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

● در برنامه‌ریزی محیطی و پروژه‌های بزرگ شهرسازی سواحل شمالی، تعیین جایگاه صنعت جهانگردی بسیار اهمیت دارد، چون حفظ محیط‌زیست درون شهرها و ایجاد تسهیلات جهانگردی از قبیل مکانهای تفریحی، پارکهای جنگلی و فضای سبز از اولویت بالایی برخوردار است. (الوانی و... ۱۳۷۳، ص ۲۲۲)

● توسعه پایدار صنعت توریسم منطقه تنها در سایه احیاء، حفاظت و استفاده عقلانی و خردمندانه از منابع طبیعی و محیطی امکان دارد.

● جهت احیاء و حفظ گونه‌های گیاهی - جانوری و جلوگیری از انهدام آنها و استفاده بهینه، طرحهای مطالعاتی منطقه‌ای از ضروریات است.

● تالاب انزلی که از نظر گیاهی و زیستی و زیبایی چشم‌انداز و ارزشهای توریستی در ایران منحصر به فرد است از هر گونه خطری که موجودیت و اکوسیستم آنرا تهدید می‌کند باید حفظ شود.

● جلوگیری از منابع آلوده کننده دریای خزر اعم از فاضلاب‌های صنعتی و خانگی (روستایی) و پساب‌های کشاورزی می‌تواند در حفظ اکوسیستم‌های گیاهی، جانوری منطقه بسیار مؤثر باشد.

● واگذاری مدیریت پارکهای ملی به بخش خصوصی می‌تواند در حفظ و احیای آنها مؤثر باشد.

● آموزش عمومی گردشگران و مسافران از طریق وسایل ارتباط جمعی در